

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 13 lutego 2015 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie z odwołania W. W. reprezentowanego przez przedstawiciela ustawowego A. W. przeciwko Wojewódzkiemu Zespołowi do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) w Ł. o ustalenie wyższego stopnia niepełnosprawności, oddalił wniosek odwołującego się o ustanowienie pełnomocnika z urzędu oraz zwolnienie od kosztów sądowych.

Przytaczając treść art. 117 § 2 k.p.c. i art. 177 § 5 k.p.c. Sąd Rejonowy wskazał, że nie tylko sytuacja materialna i życiowa, która uzasadniałaby przyznanie pomocy prawnej z urzędu, jest wystarczającą okolicznością do ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Przede wszystkim jednak potrzeba udziału w postępowaniu wykwalifikowanego pełnomocnika procesowego, jako niezbędna przesłanka jego ustanowienia dla strony zwolnionej od kosztów, podlega swobodnej ocenie sądu w całokształcie okoliczności sprawy. W ocenie Sądu zaś, sprawa niniejsza ma nieskomplikowany charakter, zarówno pod względem faktycznym, jak i prawnym, nadto brak jest okoliczności świadczących o nieporadności matki wnioskodawcy, która działa za niego w niniejszym postępowaniu. Sąd podniósł, iż matka wnioskodawcy jest zorientowana w sprawie i w przysługujących wnioskodawcy procesowych uprawnieniach, a składane pisma są poprawnie sporządzane.

Sąd podkreślił też, że w razie uzasadnionej potrzeby sąd może udzielić stronom i uczestnikom postępowania występującym w sprawie bez adwokata, radcy prawnego, rzecznika patentowego lub radcy Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych (art. 5 k.p.c.).

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd nie znalazł uzasadnienia dla konieczności ustanowienia w sprawie pełnomocnika z urzędu. Sąd może ustanowić dla wnioskodawcy pełnomocnika z urzędu w dalszym etapie postępowania, jeżeli uzna potrzebę jego reprezentowania przez profesjonalnego pełnomocnika za uzasadnioną.

Wobec powyższego Sąd oddalił przedmiotowy wniosek.

Powyższe orzeczenie zaskarżyła przedstawicielka ustawowa wnioskodawcy, podnosząc, iż występuje w procesie ze względu na zabezpieczenie interesów małoletniego W. W., jednakże nie posiada wiedzy prawniczej, nie wie jakie pytania może zadawać biegłym lekarzom sądowym, zaś procedura sądowa jest dla niej niezrozumiała. Skarżąca wskazała, iż na rozprawie miała problemy z konstruowaniem pytań do biegłego psychiatry w związku z czym, pominęła pytania istotne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Jednocześnie zaznaczyła, iż z uwagi na chorobę syna i związany z tym stres, nie jest w stanie aktywnie uczestniczyć w procesie, a jednocześnie nie posiada środków pozwalających na ustanowienie pełnomocnika z wyboru.

Z uwagi na powyższe skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia w zakresie oddalenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Podstawą przyznania pełnomocnika z urzędu jest spełnienie przesłanek z art. 117 k.p.c. tj. uznanie przez Sąd, że udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie jest potrzebny oraz wykazanie przez stronę, że nie może ona bez uszczerbku utrzymania swojego i rodziny ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Przy czym wskazanie powyższej okoliczności powinno nastąpić przez złożenie oświadczenia obejmującego szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania.

Niewątpliwie ze złożonego przez skarżącą oświadczenia o stanie rodzinnym i posiadanych dochodach wynika, że jej sytuacja materialna jest ciężka. Jedynym źródłem utrzymania małoletniego powoda i jego matki jest bowiem

zasilek rodzinny w kwocie 106 zł i świadczenie z funduszu alimentacyjnego w kwocie 500 zł miesięcznie. Nie ulega zatem wątpliwości, iż poniesienie kosztów zastępstwa procesowego połączone byłoby z uszczerbkiem w utrzymaniu wnioskodawcy i jego rodziny.

Jednocześnie zauważyć należy, iż przyznanie pomocy prawnej z urzędu uzależnione jest nie tylko od sytuacji majątkowej wnioskodawcy ale również skomplikowania sprawy oraz zaradności procesowej strony ubiegającej się o przyznanie pomocy prawnej z urzędu oraz od jej zorientowania w sprawie. Artykuł 117 § 5 k.p.c. nakazuje bowiem uwzględnić wniosek strony o ustanowienie pełnomocnika z urzędu tylko, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w danej sprawie można uznać za potrzebny. Potrzeba udzielenia profesjonalnej pomocy prawnej stronie zachodzi przede wszystkim w sytuacji, gdy strona ta jest nieporadna, przez co należy rozumieć sytuację, w której nie potrafi ona w zrozumiały i poprawny sposób przedstawić swojego stanowiska procesowego oraz nie ma podstawowej orientacji w regułach rządzących procesem cywilnym, w związku z czym nie można zasadnie oczekiwać, iż pouczenia sądu udzielane w trybie art. 5 k.p.c. będą wystarczające dla zapewnienia tej stronie odpowiedniej wiedzy o możliwych i celowych czynnościach procesowych. O potrzebie przyznania pełnomocnika z urzędu można też mówić wtedy, gdy strona wprawdzie nie jest nieporadna, jednakże sprawa ma na tyle skomplikowany pod względem prawnym lub faktycznym charakter, że jej właściwe prowadzenie wymaga pogłębionej wiedzy prawniczej. Wreszcie, potrzeba ustanowienia pełnomocnika z urzędu istnieje wtedy, gdy strona nie jest w stanie samodzielnie prowadzić sprawy (postanowienie SA w Gdańsku z dnia 5 czerwca 2014 r. III AUz 110/14, LEX nr 1477056).

Odnosząc się do powyższego przyjąć należy, iż powołane przez skarżącą okoliczności uzasadniają przyznanie pełnomocnika, którego udział w niniejszej sprawie, bez wątpienia jest potrzebny. Wprawdzie sprawa o ustalenie wyższego stopnia niepełnosprawności co do zasady, nie jest sprawą szczególnie zawiłą pod względem prawnym i formalnym. Niemniej jednak, stopień skomplikowania rozpoznawanego przypadku, z uwagi na przeprowadzenie przez Sąd licznych dowodów z opinii biegłych lekarzy sądowych oraz ustnych opinii uzupełniających, może przekraczać umiejętności i możliwości obrony swych praw przez stronę. Ponadto, także konieczność uzupełnienia materiału dowodowego na obecnym etapie postępowania i związane z tym, wezwanie biegłego J. G. do wydania opinii uzupełniającej, przesądzają o celowości ustanowienia pełnomocnika z urzędu dla strony skarżącej. Jak bowiem podnosi żaląca, zgłoszenie prawidłowych zastrzeżeń i pytań do biegłych może mieć istotny wpływ na zmianę orzeczenia o niepełnosprawności wnioskodawcy. Tymczasem broniąc interesów powoda, jako przedstawiciel ustawowy, nie potrafi skonstruować poprawnych pytań do biegłych i skutecznie ustosunkować się do wydanych przez nich opinii. Co więcej, sama procedura postępowania sądowego jest dla niej niezrozumiała. Skarżąca wskazała, iż do złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu skłonił ją właśnie przebieg pierwszej rozprawy, na której biegła nie odpowiedziała na żadne postawione przez nią pytanie, sama zaś nie miała wiedzy, czy może wnieść o ponowne wezwanie biegłej i postawienie kolejnych pytań. B. jest, iż nie znając reguł postępowania, skarżąca nie wykorzystwała w pełni prawnych możliwości prawidłowego prowadzenia procesu. Zatem złożenie przedmiotowego wniosku poprzedzone było nieporadną próbą samodzielnego przedstawienia swojego stanowiska, a w konsekwencji, nie można przyjąć, iż strona jest jedynie subiektywnie przekonana, że nie poradzi sobie w prowadzeniu procesu.

W związku z powyższym powołane w zażaleniu okoliczności przesądzają o spełnieniu wszystkich przesłanek wskazanych w art. 117 k.p.c. (dotyczących zarówno trudnej sytuacji materialnej, jak i potrzeby udzielenia profesjonalnej pomocy prawnej), a tym samym podważają prawidłowość rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego. Zdaniem Sądu Okręgowego na obecnym etapie postępowania, zachodzą okoliczności w pełni uzasadniające uwzględnienie wniosku przedstawiciela ustawowego wnioskodawcy o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie i ustanowił dla W. W. pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata, którego wyznaczy Okręgowa Rada Adwokacka w Ł.

Z/. Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć przedstawicielowi ustawowemu wnioskodawcy .